

رابطه پنج عامل بزرگ شخصیت و جهت گیری هدف در دانشجویان دانشگاه پیام نور بیرجند

نویسندگان: محمد اکبری بورتک^۱، فاطمه غلامی بورتک^{۲*} و زکبه عادلپور^۲

۱. عضو هیئت علمی دانشگاه بیرجند.

۲. دانشجوی کارشناسی ارشد دانشگاه فردوسی مشهد.

*Email: f.gholami87@yahoo.com

چکیده

در سال‌های اخیر پژوهش‌های زیادی جهت تبیین نظریه جهت‌گیری هدف، به عنوان یکی از دیدگاه‌های مهم در زمینه انگیزش و بررسی پیشایندها و پیامدهای آن انجام شده است. یکی از عوامل مهم و اثرگذار بر جهت‌گیری هدف، پنج عامل بزرگ شخصیت است. این پژوهش با هدف تعیین رابطه بین پنج عامل شخصیت و جهت‌گیری هدف طراحی و اجرا گردید. پژوهش حاضر بر اساس روش توصیفی - همبستگی انجام شد. بدین منظور ۳۸۰ نفر از دانشجویان دانشگاه پیام‌نور بیرجند با روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند. داده‌ها با استفاده از دو پرسشنامه پنج عاملی شخصیت (BFI) و جهت‌گیری هدف الیوت و مک‌گریگور جمع‌آوری و در دو سطح آمار توصیفی شامل میانگین و انحراف استاندارد و آمار استنباطی شامل ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون چندگانه به شیوه همزمان تحلیل گردیدند. یافته‌ها نشان داد که تمامی روابط میان پنج عامل بزرگ شخصیت و چهار نوع جهت‌گیری هدف، به جز در مورد وظیفه‌مداری و جهت‌گیری عملکردی-رویکردی، معنادار است. نتایج تحلیل رگرسیون چندگانه نیز نشان داد که متغیرهای برون‌گرایی و کثودگی تجربه پیش‌بین‌های معناداری برای جهت‌گیری‌های تسلطی-رویکردی، عملکردی-رویکردی و عملکردی-اجتنابی و متغیرهای برون‌گرایی و وظیفه‌مداری پیش‌بین‌های معناداری برای جهت‌گیری تسلطی-اجتنابی هستند. به طور کلی می‌توان نتیجه گرفت که میان پنج عامل شخصیت و جهت‌گیری هدف رابطه وجود دارد و شخصیت پیش‌بین معناداری برای جهت‌گیری هدف است.

کلید واژه‌ها: پنج عامل بزرگ شخصیت- جهت‌گیری هدف- دانشگاه پیام‌نور بیرجند.

روان‌شناسی

بالینی

و

شخصیت

دانشور
و هنر

• دریافت مقاله: ۹۳/۶/۲۷

• پذیرش مقاله: ۹۴/۲/۱

Scientific-Research Journal
Of Shahed University
Twenty-Second Year, No.12
Spring & Summer
2015

Clinical Psy. & Personality

دانشگاه شاهد

سال بیست و دوم - دوره

جدید شماره ۱۲

بهار و تابستان ۱۳۹۴

مقدمه

در چند دهه اخیر نظریه جهت‌گیری هدف^۱ به عنوان یکی از دیدگاه‌های مهم در زمینه انگیزش پدیدار شد. [۱] این نظریه با رویکردی شناختی-اجتماعی، مفهوم هدف‌گرایی را به عنوان اساسی‌ترین مفهوم انگیزشی مورد توجه قرار داده است. [۲] نظریه جهت‌گیری هدف، بر قصد و نیت افراد برای پیشرفت در تکالیف و چرایی تلاش تأکید دارد. [۳] طبق تعریف آیمز^۲ [۴]، مفهوم جهت‌گیری هدف نشان‌دهنده الگوی منجمی از باورها، اسنادها و هیجان‌هاست که سبب می‌شود فرد به طرق مختلف به موقعیت‌ها گرایش پیدا کند، در آن زمینه به فعالیت پردازد و در نهایت پاسخی را ارائه دهد. [۵]. جهت‌گیری هدف، الگوی یک پارچه‌ای از باورهاست که فرد را به سوی یک رویکرد هدایت کرده و موجب پاسخ‌های مختلف به شرایط می‌شود. [۶]

در خصوص جهت‌گیری هدف، یکی از جدیدترین تقسیم‌بندی‌ها، تقسیم‌بندی الیوت و همکارانش است. [۵] الیوت و مک‌گریگور^۳ [۷] معتقدند که مفهوم اصلی در جهت‌گیری هدف، "شایستگی"^۴ است. بر اساس این نظریه، جهت‌گیری هدف دارای دو مؤلفه متمایز به نام‌های "تعریف شایستگی"^۵ و "ارزش شایستگی"^۶ می‌باشد. مؤلفه "تعریف شایستگی" به دو نوع "شایستگی تسلطی" و "شایستگی عملکردی" تقسیم می‌شود. افرادی که دارای هدف‌های عملکردی‌اند، علاقه دارند توانایی‌شان را به دیگران نشان دهند و توانا به نظر برسند، اما افراد دارای اهداف تسلطی سعی دارند توانایی‌هایشان را بالا ببرند و تأکید آن‌ها بر درک و مهارت است. دومین بعد شایستگی در این نظریه، "ارزش" است که می‌تواند "رویکردی" باشد یا "اجتنابی". در حالت اول، رفتار فرد گرایشی و هدف کسب موفقیت است؛ اما در حالت دوم، رفتار فرد اجتنابی و هدف اجتناب از شکست

احتمالی است. [۸]

بنابراین با ترکیب دو بعد تعریف و ارزش شایستگی، چهار نوع جهت‌گیری هدف "عملکردی-رویکردی"^۷، "عملکردی-اجتنابی"^۸، "تسلطی-رویکردی"^۹ و "تسلطی-اجتنابی"^{۱۰} معرفی می‌شود. [۹]. در جهت‌گیری هدف "تسلطی-رویکردی"، فرد بر اهدافی مانند یادگیری در حد توان، چیره شدن بر چالش‌ها و افزایش سطح شایستگی تأکید دارد. در جهت‌گیری "تسلطی-اجتنابی"، فرد به منظور پرهیز از تسلط نداشتن یا شکست در یادگیری تا حد امکان تلاش می‌کند. آن‌ها از نفهمیدن مطالب، شکست در یادگیری مواد درسی یا فراموشی مطالب آموخته شده می‌ترسند. افرادی که جهت‌گیری "عملکردی-رویکردی" دارند، می‌خواهند توانایی خود را به دیگران اثبات کنند و افراد با جهت‌گیری "عملکردی-اجتنابی"، از بی‌کفایت یا ناتوان به نظر آمدن نزد دیگران هراس دارند و تمام تلاش خود را برای اجتناب از شکست به کار می‌برند. [۱۰]

در سال‌های اخیر پژوهش‌های زیادی به تبیین جهت‌گیری هدف و پیشایندها و پیامدهای آن پرداخته‌اند. [۴] نتایج حاکی از آن بوده که جهت‌گیری هدف تحت تاثیر عواملی مختلفی از جمله عوامل شخصی مانند سن، جنس، خودپنداره شخص و عوامل محیطی مانند بافت و فرهنگ قرار دارد. [۱۱، ۱۲] همچنین این سازه با متغیرهای متفاوتی از قبیل تعلل ورزی [۱۳]، فعالیت تحصیلی [۱۴] و خودکارآمدی [۱۵] در ارتباط است.

شخصیت، از دیگر عوامل مرتبط با جهت‌گیری هدف است. [۱۶، ۱۷]. در دهه گذشته، جستجو برای یافتن طبقه‌بندی علمی و قابل قبول از صفات شخصیت، بسیار مورد علاقه بوده است. [۱۸، ۱۹]. مدل پنج‌عاملی شخصیت^{۱۱}، یکی از پیشروترین و اکتشافی‌ترین مدل‌های ساختاری شخصیت است. [۲۰، ۲۱، ۲۲]. این الگو که توسط کاستا و مک‌کری^{۱۲} مطرح گردیده، یک مدل

7. Performance-approach

8. Performance-avoidance

9. Mastery-approach

10. Mastery-avoidance

11. Five factor model of personality

12. Costa & McCrae

1. Goal Orientations

2. Ames

3. Elliot & McGregor

4. Competency

5. Definition

6. Valence

نژندی و وظیفه‌مداری با جهت‌گیری هدف تسلطی - رویکردی به ترتیب رابطه منفی و مثبت دارند. لیندسی و اسکات^۸ [۳۴] نشان دادند که گشودگی در برابر تجربه رابطه مثبتی با جهت‌گیری هدف تسلطی - رویکردی و رابطه‌ای منفی با جهت‌گیری هدف عملکردی - اجتنابی دارد. حسینی و لطیفیان [۱۰] به این نتیجه رسیدند که روان‌نژندی با جهت‌گیری عملکردی - رویکردی و عملکردی - اجتنابی رابطه مثبت، گشودگی در برابر تجربه با جهت‌گیری عملکردی - اجتنابی رابطه منفی و توافق - پذیری با جهت‌گیری عملکردی - رویکردی رابطه منفی دارد. با توجه به آن‌که تاکنون مطالعه جامعی به بررسی تمامی روابط موجود میان پنج عامل بزرگ شخصیت و جهت‌گیری هدف نپرداخته، پژوهش حاضر با هدف بررسی فرضیات زیر انجام شد:

فرضیات پژوهش

۱. بین پنج عامل شخصیت و جهت‌گیری تسلطی - رویکردی رابطه وجود دارد.
۲. بین پنج عامل شخصیت و جهت‌گیری تسلطی - اجتنابی رابطه وجود دارد.
۳. بین پنج عامل شخصیت و جهت‌گیری عملکردی - رویکردی رابطه وجود دارد.
۴. بین پنج عامل شخصیت و جهت‌گیری عملکردی - اجتنابی رابطه وجود دارد.

روش

نوع پژوهش

- روش پژوهش از نوع توصیفی (غیرآزمایشی) - همبستگی می‌باشد.

آزمودنی

جامعه آماری تحقیق متشکل از کلیه دانشجویان دانشگاه پیام‌نور بیرجند است که در نیمسال تابستان ۱۳۹۳ در این دانشگاه مشغول به تحصیل بودند.

سلسله مراتبی از صفات شخصیتی است و افراد را بر اساس پنج حیطه از شخصیت طبقه بندی می‌کند. [۲۳]. این پنج حیطه عبارتند از: روان‌نژندی در مقابل ثبات هیجانی^۱، برون‌گرایی در مقابل درون‌گرایی^۲، گشودگی تجربه در مقابل بسته بودن آن^۳، توافق‌پذیری در مقابل دگرسیزی^۴ و وظیفه‌مداری^۵ در مقابل فقدان جهت یا مسامحه کاری [۲۴، ۲۵].

روان‌نژندی به معنی آمادگی فرد برای تجربه عاطفه منفی، احساس نارضایتی و ناخشنودی مزمن [۲۶]؛ برون‌گرایی به معنی داشتن ویژگی‌هایی چون معاشرتی و پراثری بودن، هیجان خواهی و صمیمیت؛ و توافق‌پذیری به معنی تمایل فرد به مساعدت، دلسوزی، مهربانی و نوع دوستی است. وظیفه‌مداری با گرایش فرد به مسئولیت‌پذیری، قابل اعتماد بودن، خود-نظم‌بخشی، هدفمندی، کارایی، علاقه به پیشرفت و منطقی بودن مرتبط است [۲۷] و سرانجام گشودگی تجربه شامل ویژگی‌هایی چون جرأت‌ورزی، علاقه‌مندی، انعطاف - پذیری و کنجکاوی است [۲۸].

تاکنون پژوهش‌های مختلفی، ارتباط پنج عامل بزرگ شخصیت را با انواع متغیرهای روانشناسی از جمله رضایت زناشویی [۲۹]، سبک‌های یادگیری [۳۰]، سبک - های هویتی [۳۱] و شادی [۳۲] بررسی کرده اند. شماری از پژوهش‌ها نیز به بررسی رابطه پنج عامل بزرگ شخصیت و جهت‌گیری هدف پرداخته‌اند. الیوت و تراش^۶ تراش^۶ [۳۳] در مطالعه خود به این نتیجه رسیدند که برون‌گرایی به خوبی می‌تواند جهت‌گیری هدف تسلطی - رویکردی را پیش‌بینی کند. همچنین نتایج این تحقیق نشان داد که روان‌نژندی با جهت‌گیری عملکردی - رویکردی و عملکردی - اجتنابی رابطه مثبت دارد. در پژوهش زوئیگ و وبستر^۷ [۱۶] این نتیجه به دست آمد که برون‌گرایی با جهت‌گیری هدف عملکردی - اجتنابی رابطه منفی، روان -

1. Neuroticism Versus Closedness to experience

2. Extraversion versus Introversion

3. Openness Versus Closedness to experience

4. Agreeableness Versus antagonism

5. Conscientiousness

6. Thrash

7. Zweig & Webster

8. Lindsay & Scott

جدول ۱: اطلاعات جامعه شناختی افراد نمونه

تحصیلات				سن			جنس			
فوق لیسانس	لیسانس	فوق دیپلم	نامشخص	۴۰-۵۰	۳۰-۴۰	۲۰-۳۰	نامشخص	زن	مرد	نامشخص
۳۲	۲۴۶	۲	۵۰	۳۰	۷۴	۱۷۶	۵۰	۱۴۶	۱۴۹	۳۵
%۹	%۷۵	%۱	%۱۵	%۹	%۲۲	%۵۴	%۱۵	%۴۴	%۴۵	%۱۱

وظیفه مداری، روان‌نژندی، گشودگی تجربه، برون‌گرایی و توافق‌پذیری به ترتیب برابر با 0/85، 0/84، 0/76، 0/72 و 0/60 به دست آمد. نصرت آبادی، جوشن لو و جعفری کندوان [۳۷] همسانی درونی زیرمقیاس‌های پنج‌گانه را از 0/60 تا 0/80 به دست آوردند. تحلیل عاملی تأییدی این پژوهش نیز، مدل پنج عاملی شخصیت را تأیید کرد.

۲. پرسشنامه جهت‌گیری هدف: پرسشنامه ۲*۲ هدف‌گرایی توسط الیوت و مک‌گریگور [۷] به منظور اندازه‌گیری جهت‌گیری هدف ساخته شد. این مقیاس دارای ۱۲ گویه است و اهداف عملکردی- رویکردی (سؤالات ۱، ۷ و ۹)، عملکردی- اجتنابی (سؤالات ۴، ۶ و ۱۱)، تسلطی- رویکردی (سؤالات ۲، ۸ و ۱۲) و تسلطی- اجتنابی (سؤالات ۳، ۵ و ۱۰) را می‌سنجد. پاسخ‌ها بر اساس مقیاس پنج‌درجه‌ای از کاملاً مخالف= ۱ تا کاملاً موافق= ۵ محاسبه می‌شود. نمره بالاتر فرد در هر یک از ابعاد چهارگانه، نشان‌دهنده نوع جهت‌گیری فرد می‌باشد. در تحقیق پوتوین و دانلیز [۳۸] ضریب پایایی پرسشنامه از طریق آلفای کرونباخ برای جهت‌گیری هدف عملکردی- رویکردی، عملکردی- اجتنابی، تسلطی- رویکردی و تسلطی- اجتنابی به ترتیب برابر 0/57، 0/78، 0/72 و 0/67 و در پژوهش دفترچی و شیخ‌الاسلامی [۳] ضریب پایایی پرسشنامه با روش بازآزمایی به ترتیب برابر 0/65، 0/70، 0/81 و 0/76 به دست آمد. همچنین جهت بررسی روایی، پوتوین و دانلیز [۳۸] با روش تحلیل عاملی تأییدی، روایی سازه این پرسشنامه را تأیید کردند و دفترچی و شیخ‌الاسلامی [۳] همبستگی هر ماده را با نمره خرده مقیاس مربوط به آن محاسبه کردند که همه

از میان این دانشجویان ۳۸۰ نفر با روش نمونه‌گیری دردسترس انتخاب شدند، که تعداد ۵۰ پرسشنامه به علت بی‌دقتی و ناقص بودن حذف گردید و درنهایت حجم نمونه به ۳۳۰ نفر رسید. جهت رعایت اخلاق پژوهشی تمامی آزمودنی‌ها آگاه شدند که این اطلاعات به منظور اهداف پژوهشی جمع‌آوری می‌شود همچنین آزمودنی‌ها با رضایت آگاهانه و در صورت تمایل به پرسشنامه‌ها پاسخ دادند و در مورد پنهان ماندن هویت آن‌ها اطمینان داده شد. اطلاعات جمعیت شناختی افراد نمونه در جدول ۱ آورده شده است.

ابزارهای پژوهش

در این پژوهش از دو پرسشنامه، جهت گردآوری اطلاعات استفاده شد:

۱. پرسشنامه پنج عامل اصلی شخصیت (BFI): این پرسشنامه توسط جان، دوناو و کنتل در سال ۱۹۹۱ به منظور اندازه‌گیری مؤلفه‌های اصلی شخصیت و با ۴۴ گویه ساخته شد. وظیفه مداری ۹ ماده، روان‌نژندی ۸ ماده، گشودگی تجربه ۱۰ ماده، برون‌گرایی ۸ ماده و توافق‌پذیری ۹ ماده را به خود اختصاص می‌دهند. سؤالات بر روی طیفی پنج‌درجه‌ای از کاملاً مخالف= ۱ تا کاملاً موافق= ۵ نمره گذاری می‌شوند. جان و سرواستارا [۳۵] در نمونه امریکایی و کانادایی، همسانی درونی زیر مقیاس‌های پنج‌گانه را در دامنه 0/75 تا 0/90 و پایایی بازآزمایی سه ماهه این مقیاس‌ها در دامنه 0/8 تا 0/9 گزارش کرده‌اند. در پژوهش گراوند، شکری، افضل‌ی و طولابی [۳۶]، ضریب آلفای کرونباخ برای عامل‌های

². Putwain & Daniels

¹. John & Srivastava

رابطه پنج عامل بزرگ شخصیت و جهت گیری هدف در دانشجویان دانشگاه پیام نور بیرجند

ضرایب در سطح ۰,۰۱ معنادار بود.

جدول ۳ نشان می دهد که متغیرهای برون گرایی، وظیفه مداری، گشودگی تجربه و توافق پذیری رابطه مثبت و معنادار و متغیر روان نژندی رابطه منفی و معناداری با جهت گیری هدف تسلطی- رویکردی دارند.

نتایج تحلیل رگرسیون جدول ۴ نشان می دهد که متغیرهای برون گرایی ($\beta=0/69, P<0,000$) و گشودگی تجربه ($\beta=0/70, P<0,000$) قادرند به صورت مثبت و معنادار جهت گیری تسلطی- رویکردی را پیش بینی کنند.

جهت بررسی فرضیه ۲ پژوهش درباره ارتباط بین پنج عامل شخصیت و جهت گیری هدف تسلطی- اجتنابی، از ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون چندگانه به شیوه همزمان استفاده شد. نتایج مربوط به این تحلیل در جدول ۵ و ۶ آورده شده است.

اطلاعات جدول ۵ نشان می دهد که متغیرهای برون گرایی، وظیفه مداری، گشودگی تجربه و توافق پذیری رابطه منفی و معنادار و متغیر روان نژندی رابطه مثبت و معناداری با جهت گیری هدف تسلطی- اجتنابی دارند.

شیوه تحلیل داده ها

داده های حاصل از گردآوری اطلاعات در دو سطح توصیفی شامل میانگین و انحراف استاندارد و استنباطی شامل ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون چندگانه به روش همزمان تحلیل گردیدند.

نتایج

شاخص های توصیفی متغیرها در جدول ۲ ارائه شده است:

به منظور بررسی فرضیه ۱ پژوهش درباره ارتباط بین پنج عامل شخصیت و جهت گیری هدف تسلطی- رویکردی، از ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون چندگانه به شیوه همزمان استفاده شد. نتایج مربوط به این تحلیل در جدول ۳ و ۴ آورده شده است.

جدول ۲: میانگین و انحراف استاندارد متغیرهای پژوهش

انحراف استاندارد	میانگین	
۵/۰۵	۱۸/۶۵	روان نژندی
۵/۰۶	۲۹/۶۸	برون گرایی
۶/۴۹	۳۶/۳۱	گشودگی تجربه
۵/۶۹	۳۲/۴۳	توافق پذیری
۵/۸۹	۳۱/۷۳	وظیفه مداری
۱/۳۶	۱۲/۸۳	جهت گیری تسلطی- رویکردی
۱/۵۷	۵/۴۰	جهت گیری تسلطی- اجتنابی
۱/۴۰	۵/۳۰	جهت گیری عملکردی- رویکردی
۱/۳۶	۵/۲۰	جهت گیری عملکردی- اجتنابی

جدول ۳: ضرایب همبستگی پنج عامل شخصیت با جهت گیری تسلطی- رویکردی

توافق پذیری	گشودگی تجربه	روان نژندی	وظیفه مداری	برون گرایی	جهت گیری تسلطی- رویکردی
***۰/۸۶	***۰/۸۶	***-۰/۸۵	***۰/۸۰	***۰/۸۹	

*** معنادار در سطح ۰/۰۱

جدول ۴: نتایج تحلیل رگرسیون پنج عامل شخصیت بر جهت‌گیری تسلطی - رویکردی

p	t	β	R2	R	
۰/۰۰۰	۵/۸۶	۰/۶۹	۰/۸۱	۰/۹۰	برون‌گرایی
۰/۲۹	-۱/۰۶	-۰/۱۱			وظیفه‌مداری
۰/۲۷	-۱/۰۹	-۰/۱۴			روان‌نژندی
۰/۰۰۰	۴/۰۸	۰/۷۰			گشودگی تجربه
۰/۰۶	-۲/۷۹	-۰/۵۱			توافق‌پذیری

جدول ۵: ضرایب همبستگی پنج عامل شخصیت با جهت‌گیری تسلطی - اجتنابی

توافق‌پذیری	گشودگی تجربه	روان‌نژندی	وظیفه‌مداری	برون‌گرایی	جهت‌گیری تسلطی - اجتنابی
***-۰/۶۹	***-۰/۶۹	***۰/۷۶	***-۰/۷۸	***-۰/۷۱	

*** معنادار در سطح ۰/۰۰۱

جدول ۶: نتایج تحلیل رگرسیون پنج عامل شخصیت بر جهت‌گیری تسلطی - اجتنابی

p	t	β	R2	R	
۰/۰۰۱	-۳/۳۴	-۰/۵۴	۰/۶۳	۰/۷۹	برون‌گرایی
۰/۰۰۰	-۷/۰۶	-۱/۰۹			وظیفه‌مداری
۰/۱۳	-۱/۵۱	-۰/۲۸			روان‌نژندی
۰/۱۴	-۱/۴۶	-۰/۳۴			گشودگی تجربه
۰/۲۹	۱/۰۶	۰/۱۱			توافق‌پذیری

عملکردی - رویکردی دارند.

نتایج تحلیل رگرسیون جدول ۸ نشان می‌دهد که متغیرهای برون‌گرایی ($\beta = -0.63, P < 0.000$) و گشودگی تجربه ($\beta = -0.52, P < 0.01$) قادرند به صورت منفی و معنادار جهت‌گیری عملکردی - رویکردی را پیش‌بینی کنند.

به منظور بررسی فرضیه ۴ پژوهش درباره ارتباط بین پنج عامل شخصیت و جهت‌گیری هدف عملکردی - اجتنابی، از ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون چندگانه به شیوه همزمان استفاده شد. نتایج مربوط به این تحلیل در جدول ۹ و ۱۰ ارائه شده است.

نتایج تحلیل رگرسیون جدول ۶ نشان می‌دهد که متغیرهای برون‌گرایی ($\beta = -0.54, P < 0.001$) و وظیفه‌مداری ($\beta = -1.09, P < 0.000$) قادرند به صورت منفی و معنادار جهت‌گیری تسلطی - اجتنابی را پیش‌بینی کنند.

به منظور بررسی فرضیه ۳ پژوهش درباره ارتباط بین پنج عامل شخصیت و جهت‌گیری هدف عملکردی - رویکردی، از ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون چندگانه به شیوه همزمان استفاده شد. نتایج مربوط به این تحلیل در جدول ۷ و ۸ ارائه شده است. اطلاعات جدول ۷ نشان می‌دهد که متغیرهای برون‌گرایی، گشودگی تجربه و توافق‌پذیری رابطه منفی و معنادار و متغیر روان‌نژندی رابطه مثبت و معناداری با جهت‌گیری هدف

جدول ۷: ضرایب همبستگی پنج عامل شخصیت با جهت‌گیری عملکردی - رویکردی

توافق‌پذیری	گشودگی تجربه	روان‌نژندی	وظیفه‌مداری	برون‌گرایی	جهت‌گیری عملکردی - رویکردی
***-۰/۷۸	***-۰/۷۹	***۰/۸۳	۰/۱۴	***-۰/۸۱	

*** معنادار در سطح ۰/۰۰۱

رابطه پنج عامل بزرگ شخصیت و جهت گیری هدف در دانشجویان دانشگاه پیام نور بیرجند

جدول ۸: نتایج تحلیل رگرسیون پنج عامل شخصیت بر جهت گیری عملکردی- رویکردی

p	t	β	R2	R	
۰/۰۰۰	-۴/۴۲	-۰/۶۳	۰/۷۲	۰/۸۴	برون گرایی
۰/۱۳	۱/۵۱	۰/۲۸			وظیفه مداری
۰/۵۶	-۰/۵۷	-۰/۰۹			روان نژندی
۰/۰۱	-۲/۵۱	-۰/۵۲			گشودگی تجربه
۰/۰۶	-۲/۷۹	-۰/۵۱			توافق پذیری

جدول ۹: ضرایب همبستگی پنج عامل شخصیت با جهت گیری عملکردی- اجتنابی

توافق پذیری	گشودگی تجربه	روان نژندی	وظیفه مداری	برون گرایی	جهت گیری عملکردی- اجتنابی
***-۰/۸۵	***-۰/۸۶	***۰/۸۴	***-۰/۸۰	***-۰/۸۸	

*** معنادر در سطح ۰/۰۰۱

جدول ۱۰: نتایج تحلیل رگرسیون پنج عامل شخصیت بر جهت گیری عملکردی- اجتنابی

p	t	β	R2	R	
۰/۰۰۰	-۵/۳۴	-۰/۶۶	۰/۷۸	۰/۸۸	برون گرایی
۰/۸۲	۰/۲۱	۰/۰۲			وظیفه مداری
۰/۵۵	۰/۵۸	۰/۰۸			روان نژندی
۰/۰۰۰	-۴/۰۴	-۰/۷۳			گشودگی تجربه
۰/۰۶	۲/۷۹	۰/۵۱			توافق پذیری

معنادار و روان نژندی رابطه منفی و معناداری با جهت-گیری تسلطی- رویکردی دارند. این نتایج با پژوهش های ایوت و تراش [۳۳]، زوئیگ و وبستر [۱۶]، لیندسی و اسکات [۳۴]، کاستا و مک کری [۳۹]، مک کری [۴۰]، باربیچ [۴۱] و خرمایی [۴۲] همسو می باشد. افراد برون گرا از بودن کنار دیگران و حضور در جمع های بزرگ لذت می برند و تمایل دارند که جسور، فعال و پرحرف باشند. آنها شبیه سازی و هیجان را دوست دارند و به طور معمول بشاش هستند [۴۳]. برون گرایی بیانگر وجود رویکرد پارانرژی به جهان می باشد و ویژگی هایی چون فعال بودن و جرأت ورزی را شامل می شود [۴۴]. فعال بودن با رویکرد تسلطی- رویکردی در ارتباط است

اطلاعات جدول ۹ نشان می دهد که متغیرهای برون گرایی، وظیفه مداری، گشودگی تجربه و توافق پذیری رابطه منفی و معنادار و متغیر روان نژندی رابطه مثبت و معناداری با جهت گیری هدف عملکردی- اجتنابی دارند.

نتایج تحلیل رگرسیون جدول ۱۰ نشان می دهد که متغیرهای برون گرایی ($\beta = -0.66, P < 0.000$) و گشودگی تجربه ($\beta = -0.73, P < 0.000$) به صورت منفی و معنادار جهت گیری عملکردی- اجتنابی را پیش بینی کنند.

بحث و نتیجه گیری

پژوهش حاضر با هدف بررسی رابطه پنج عامل بزرگ شخصیت و جهت گیری هدف انجام شد. در خصوص فرضیه اول یافته ها نشان داد که برون گرایی، وظیفه مداری، گشودگی تجربه و توافق پذیری رابطه مثبت و

¹. Barrick

منفی همچون ترس، غم، برانگیختگی، خشم، احساس گناه و گرایش به سمت اتخاذ احساسات منفی نسبت به وقایع، افراد و پدیده‌ها، از دیگر ویژگی‌های افراد روان‌نژند می‌باشد [۵۲]. از این‌رو روان‌نژندی پیش بین منفی برای جهت‌گیری تسلطی - رویکردی است.

در خصوص فرضیه دوم یافته‌ها نشان داد که برون‌گرایی، وظیفه‌مداری، گشودگی تجربه و توافق‌پذیری رابطه منفی و معنادار و روان‌نژندی رابطه مثبت و معناداری با جهت‌گیری تسلطی - اجتنابی دارند. این نتایج با مطالعه حسینی و لطیفیان [۱۰] همسو می‌باشد. در جهت‌گیری تسلطی - اجتنابی، شایستگی به صورت دستیابی کامل به هدف، تعریف می‌شود. [۷]. از سوی دیگر، افراد روان‌نژند، بیش‌تر از آن‌که به سمت اکتساب یک هدف حرکت کنند؛ اجتناب از شکست را نشان می‌دهند. لذا روان‌نژندی پیش بین مثبتی برای جهت‌گیری تسلطی - اجتنابی است. برون‌گرایی شامل ویژگی‌های صمیمیت، جمع‌گرایی، قاطعیت، جنب و جوش، هیجان‌خواهی، اطمینان، قاطعیت، جاه‌طلبی، عمل‌گرایی، انرژی زیاد، پرشوری و پرحرارتی می‌باشد [۵۳]. برون‌گراها افرادی اجتماعی و خطرپذیر هستند و نیندیشیده عمل می‌کنند. از سوی دیگر، افراد با جهت‌گیری هدف تسلطی - اجتنابی، برای اجتناب از شکست تلاش می‌کنند و افراد خطرپذیری نیستند. بنابراین بین برون‌گرایی و جهت‌گیری تسلطی - اجتنابی رابطه منفی وجود دارد. وظیفه‌مداری، توصیف‌کننده قدرت کنترل تکانه‌ها به نحوی است که جامعه مطلوب می‌داند. این ویژگی، تسهیل‌کننده رفتار تکلیف‌محور و هدف‌محور است [۵۴]. از دیگر سو، افراد با رویکرد تسلطی - اجتنابی تکلیف‌محور نبوده و برای اجتناب از شکست، تلاش می‌کنند. لذا بین وظیفه‌شناسی و جهت‌گیری تسلطی - اجتنابی رابطه منفی وجود دارد. افرادی که دارای گشودگی تجربه هستند، هم‌درباره دنیای درونی و هم بیرونی کنج‌کاوند و زندگی آن‌ها از لحاظ تجربه، غنی است. آن‌ها دارای استقلال ذهنی، استقلال در قضاوت و تخیل هستند [۵۵، ۵۶]. همچنین گشودگی یا پذیرایی

از این‌رو افراد برون‌گرا قادرند بر کارها تسلط یافته و به رشد و شایستگی مطلوب برسند [۴۵، ۴۶]. بنابراین برون‌گرایی با جهت‌گیری هدف تسلطی - رویکردی رابطه مثبت دارد. وظیفه‌مداری با ویژگی‌هایی مانند مایل خود-نظم بخشی و وجدان کاری همراه است [۴۷]. افراد وظیفه‌شناس، افرادی متمرکز، بااراده و مصمم هستند و تمایل دارند که سخت‌کوش، موفقیت‌گرا و سالم باشند. در حالی که افرادی که نمره پایینی در وظیفه‌شناسی کسب می‌کنند، تمایل بیشتری دارند که لذت‌گرا، پریشان‌تر و بیشتر تابع امیال خود باشند [۴۳]. افراد وظیفه‌مدار دقیق، وقت‌شناس، قابل اعتماد، در جهت رسیدن به اهداف‌شان پیگیر و دارای سطح توقعات بالا هستند [۴۸]. همچنین این افراد، از صرف کوشش و تلاش جهت کسب تسلط بر تکالیف خسته نمی‌شوند. به همین دلیل وظیفه‌مداری، پیش‌بینی‌کننده مثبتی برای جهت‌گیری تسلطی رویکردی است. گشودگی در برابر تجربه با ویژگی‌هایی همچون نیاز به فهم موقعیت‌های بدیع و خلاقیت در ارتباط است. این خصوصیات با ویژگی افراد دارای جهت‌گیری تسلطی - رویکردی مشابه است. افراد توافق‌پذیر، ویژگی‌هایی چون سازش‌پذیری و انعطاف دارند. افراد با جهت‌گیری تسلطی - رویکردی نیز تمایل دارند توانایی‌های خود را به عنوان یک ویژگی منعطف و تغییر پذیر، که می‌تواند بر اساس تلاش و تجربه رشد یابد، تلقی کنند. لذا توافق‌پذیری پیش‌بینی مثبتی برای جهت‌گیری تسلطی - رویکردی است. افراد با جهت‌گیری تسلطی - رویکردی، ثبات هیجانی بالایی دارند و حفظ خوش‌بینی در مواجهه با چالش‌ها، از ویژگی‌های اصلی آن‌ها محسوب می‌شود. از سوی دیگر، افراد روان‌نژند، از خود نگرش منفی نشان داده و به دفاعی شدن تمایل دارند [۴۹، ۵۰]. این افراد در موقعیت‌های بین فردی راحت نبوده و مستعد احساس حقارت هستند. این افراد معمولاً خجالتی بوده و دارای اضطراب اجتماعی در جمع‌های بزرگ هستند. ناتوانی در کنترل کشش‌ها و هوس‌ها هم از ویژگی‌های این افراد است، هرچند که می‌دانند پس از رفع میل و هیجان، از کردار خود پشیمان خواهند شد [۵۱]. داشتن احساسات

تجربه، معرف افرادی است که ایده و تجربه جدیدی را به راه می‌اندازد و شخصیتی خلاق، نوآور و متفکر دارند. دارا بودن این ویژگی‌ها باعث می‌شود تا افراد ایده‌های جدیدی را جستجو کنند و از خلاقیت خود برای حل مسائل بدیع بهره بگیرند [۵۲]. این افراد طالب لذت بردن از نظریه‌های جدید و ارزش‌های غیر متعارف هستند و در مقایسه با افراد بسته، احساسات مثبت و منفی فراوانی دارند. چنین افراد غیر متعارفی، مایل به زیر سوال بردن منبع قدرت و علاقه مند به آزادی در اخلاقیات، امور اجتماعی و دیدگاه‌های سیاسی هستند و پیش‌بینی می‌شود که در محیط خود سکوت را نپذیرند [۵۷]. اما در رویکرد تسلطی - اجتنابی، اجتناب افراد از عدم درک مشکل مطرح است و انگیزش در راستای اجتناب از ناتوانی و عدم شایستگی به خویشتن، تمرکز می‌یابد [۵۸، ۵۹]. لذا بین گشودگی تجربه و جهت‌گیری تسلطی - اجتنابی رابطه منفی وجود دارد. افراد توافق‌پذیر، دارای ویژگی‌هایی چون اعتماد، رک‌گویی، دیگر دوستی، هم رأیی، تواضع و دل‌رحمی هستند [۵۴]. درحالی‌که در رویکرد تسلطی - اجتنابی، انگیزش و اعتماد در راستای اجتناب از ناتوانی و عدم شایستگی به خود، تمرکز می‌یابد. لذا بین توافق‌پذیری و جهت‌گیری تسلطی - اجتنابی رابطه منفی وجود دارد.

جهت‌گیری عملکردی - رویکردی رابطه منفی وجود دارد. افراد روان‌نژند، از شکست و پیشرفت‌مداری ترس چندانی ندارند. افراد با جهت‌گیری عملکردی - رویکردی نیز برای به دست آوردن قضاوت‌های مطلوب درباره پیشرفت‌هایشان تلاش می‌کنند. لذا می‌توان گفت بین روان‌نژندی و جهت‌گیری عملکردی - رویکردی رابطه مثبت وجود دارد. گشودگی تجربه، توصیف‌کننده عمق پیچیدگی و خلاقانه بودن زندگی ذهنی و تجربه‌ای فرد در مقابل داشتن ذهنی بسته می‌باشد [۶۱]. از طرف دیگر افراد دارای این جهت‌گیری عملکردی - رویکردی، توانایی‌های خود را به عنوان یک خصوصیت ثابت در نظر می‌گیرند [۶۲]. لذا بین گشودگی تجربه و جهت‌گیری عملکردی - رویکردی، رابطه منفی وجود دارد. افراد برون‌گرا، به علت مثبت‌اندیش بودن، کمتر دچار تعارض می‌شوند؛ [۶۳]. در حالی‌که افراد با جهت‌گیری عملکردی - رویکردی، به علت تمایل به داشتن عملکرد بهتر در مقایسه با سایر افراد، با تعارضات بیشتری مواجه می‌شوند. لذا بین برون‌گرایی و جهت‌گیری هدف عملکردی - رویکردی رابطه منفی وجود دارد. وظیفه‌مداری، معمولاً با پشتکار و قابلیت‌های جسمانی مرتبط است و افراد وظیفه‌شناس، پرنیرو و سخت‌کوش هستند [۶۴، ۶۵]. از سوی دیگر، افراد با جهت‌گیری عملکردی - رویکردی به واسطه نشان دادن شایستگی برتر نسبت به دیگران و به دست آوردن قضاوت‌های مطلوب درباره پیشرفت‌هایشان برانگیخته می‌شوند [۱]. از این رو وظیفه‌شناسی با جهت‌گیری عملکردی - رویکردی رابطه مثبت دارد.

در خصوص فرضیه سوم یافته‌ها نشان داد که برون‌گرایی، گشودگی تجربه و توافق‌پذیری و معنادار و روان‌نژندی رابطه مثبت و معناداری با جهت‌گیری عملکردی - رویکردی دارند. این نتایج با تحقیق زوئیگ و وبستر [۱۶]، لیندسی و اسکات [۳۴]، حسینی و لطیفیان [۱۰] و الیوت و تراش [۳۳] همسو می‌باشد. افراد برون‌گرا به دلیل معاشرتی و صمیمی بودن بیشتر مورد توجه دیگران هستند [۶۶]. آنچه برای افراد برون‌گرا از اهمیت زیادی برخوردار است، طلب

در خصوص فرضیه سوم یافته‌ها نشان داد که برون‌گرایی، گشودگی تجربه و توافق‌پذیری رابطه منفی و معنادار و روان‌نژندی رابطه مثبت و معناداری با جهت‌گیری عملکردی - رویکردی دارند. این نتایج با تحقیق زوئیگ و وبستر [۱۶]، لیندسی و اسکات [۳۴]، حسینی و لطیفیان [۱۰] و الیوت و تراش [۳۳] همسو می‌باشد. افراد برون‌گرا به دلیل معاشرتی و صمیمی بودن بیشتر مورد توجه دیگران هستند [۶۶]. آنچه برای افراد برون‌گرا از اهمیت زیادی برخوردار است، طلب

در خصوص فرضیه سوم یافته‌ها نشان داد که برون‌گرایی، گشودگی تجربه و توافق‌پذیری رابطه منفی و معنادار و روان‌نژندی رابطه مثبت و معناداری با جهت‌گیری عملکردی - رویکردی دارند. این نتایج با تحقیق زوئیگ و وبستر [۱۶]، لیندسی و اسکات [۳۴]، حسینی و لطیفیان [۱۰] و الیوت و تراش [۳۳] همسو می‌باشد. افراد برون‌گرا به دلیل معاشرتی و صمیمی بودن بیشتر مورد توجه دیگران هستند [۶۶]. آنچه برای افراد برون‌گرا از اهمیت زیادی برخوردار است، طلب

می‌دهد [۷۱]. همچنین در این رویکرد، دوری از قضاوت منفی و عدم تأیید دیگران مدنظر می‌باشد. لذا بین این دو متغیر، رابطه منفی وجود دارد. توافق‌پذیری، نشانگر جهت‌گیری اجتماعی و جامعه‌پسند در مقابل نگرش خصمانه نسبت به دیگران می‌باشد و ویژگی‌هایی چون نوع دوستی، اعتماد و فروتنی را شامل می‌شود. افراد توافق‌پذیر از قضاوت‌های تند و بیرحمانه نسبت به دیگران دوری می‌کنند [۷۲]. در حالی که رویکرد عملکردی-اجتنابی، دربرگیرنده تمایلی است جهت کناره‌گیری هرچه بیشتر از کارهای چالش‌برانگیز [۷۳] در این نوع جهت‌گیری، تلاش برای دوری از قضاوت منفی و عدم تأیید دیگران می‌باشد. لذا بین توافق‌پذیری و جهت‌گیری هدف عملکردی-اجتنابی، رابطه منفی وجود دارد. هدف پژوهش حاضر تعیین رابطه پنج عامل بزرگ شخصیت و جهت‌گیری هدف در دانشجویان دانشگاه پیام‌نور بیرجند بود که طبق نتایج مشخص شد میان پنج عامل شخصیت و جهت‌گیری هدف وجود دارد و شخصیت پیش بین معناداری برای جهت‌گیری هدف است. از محدودیت‌های پژوهش حاضر این بود که بر روی نمونه‌ای تقریباً متجانس انجام گرفته است. بنابراین انجام پژوهش بر روی نمونه‌های معرف‌تر و با حجم بالاتر و همچنین جمعیت‌های غیر دانشجویی می‌تواند اطلاعات بیشتری فراهم کند و تعمیم‌پذیری نتایج را افزایش دهد. محدودیت دیگر، عدم امکان نمونه‌گیری به شیوه تصادفی بود که دلیل آن، نداشتن لیست کلیه دانشجویان دانشگاه پیام‌نور بود. لذا این پژوهش به شیوه نمونه‌گیری دردسترس انجام شد و افرادی که تمایل داشتند پرسشنامه‌ها را تکمیل نمودند.

سپاس و قدردانی

لازم است از تمامی دانشجویان دانشگاه پیام‌نور بیرجند که در اجرای این پژوهش ما را همکاری نمودند تشکر و قدردانی شود.

محرک، جستجوی هیجان و کسب لذت است؛ نه کسب قضاوت مثبت یا اجتناب از قضاوت منفی. درحالی‌که افراد دارای جهت‌گیری عملکردی-اجتنابی، برای جلوگیری از شکست تلاش می‌کنند و کسب لذت برایشان از اهمیت برخوردار نیست. لذا بین برون‌گرایی و جهت‌گیری عملکردی-اجتنابی رابطه منفی وجود دارد. افراد دارای جهت‌گیری عملکردی-اجتنابی، به دلیل ترس از تأیید نشدن توسط دیگران، بیمناک و گریزان هستند. به همین دلیل این افراد از رویارویی با تعاملات اجتماعی اجتناب می‌کنند تا بر ترس و اضطراب خود غلبه کنند. کاستن از تعاملات اجتماعی نیز به نوبه خود، موجبات انزوا میان گروه همسان را بوجود می‌آورد [۲۶]. در حالی‌که افراد با سطوح بالایی از تجربه‌گرایی، خواهان تحریکات ذهنی متنوع و ایده‌های جدید و نو هستند و تمایل به پذیرش عقاید جدید و ارزش‌های غیرمعارف دارند [۶۷]. لذا باز بودن در برابر تجربه می‌تواند به صورت منفی جهت‌گیری عملکردی-اجتنابی را پیش‌بینی می‌کنند. روان‌رنجوری با هیجان‌مداری و مدیریت اجتنابی رابطه دارد [۶۸] افراد روان‌رنجور نگرش‌های ضداجتماعی داشته [۶۹] و بی‌مسئولیت و خودمحمور هستند [۷۰]. این افراد، مواقع اجتماعی را با ترس و اضطراب پیش‌بینی می‌کنند. به همین دلیل، از خود نگرش منفی نشان داده و به دفاعی شدن تمایل دارند. افراد با جهت‌گیری عملکردی-اجتنابی نیز، تمایل دارند از قضاوت‌های نامطلوب دیگران اجتناب کنند. بنابراین روان‌نژندی رابطه مثبتی با جهت‌گیری عملکردی-اجتنابی دارد. وظیفه شناسی توصیف‌کننده قدرت کنترل تکانه‌ها، به نحوی است که جامعه مطلوب می‌داند. این عامل با ویژگی‌هایی چون تفکر قبل از عمل، به تأخیر انداختن خواسته‌ها، رعایت هنجارها و الویت‌بندی کارها همراه است [۵۴]. در حالی‌که در رویکرد عملکردی-اجتنابی افراد دامنه وسیعی از رفتارهای ناسازگارانه و نابهنجار را از خود نشان می‌دهند، به عبارت دیگر این اهداف سبب کاهش تلاش و کوشش فرد می‌شود. اهداف اجتنابی از تسلط یافتن فرد بر تکالیف درسی خودداری می‌کند و توانایی‌هایش را تقلیل

منابع

- ۱۰- حسینی، فریده السادات و لطیفیان، مرتضی. (۱۳۸۸).
پیش‌بینی جهت‌گیری هدف با استفاده از پنج عامل
بزرگ شخصیت در میان دانشجویان دانشگاه شیراز.
مجله مطالعات روانشناختی، سال ۵، شماره ۱، ص ۷۳-
۹۴.
- 11- McInerney DM, Hinkley J, Dowson M, Van Etten S. (1998). Aboriginal, Anglo, and immigrant Australian students' motivational beliefs about personal academic success: Are there cultural differences? *Journal of Educational Psychology*. vol90: pp.621.
- 12- Elliot AJ, Chirkov VI, Kim Y, Sheldon KM. (2001). A cross-cultural analysis of avoidance (relative to approach) personal goals. *Psychological Science*. 2001; vol12: pp.505-10.
- 13- Wolters CA. Advancing Achievement Goal Theory: (2004). Using Goal Structures and Goal Orientations to Predict Students' Motivation, Cognition, and Achievement. *Journal of educational psychology*. vol96: pp.236.
- 14- Gonzalez, AR; Doan Holbein, MF & Quilter, Sh. (2002). High School Students' Goal Orientations and Their Relationship to Perceived Parenting Styles. *Contemporary Educational Psychology*. Vol 27(3). pp 450-70.
- 15- Gutman, LM. (2006). How student and parent goal orientations and classroom goal structures influence the math achievement of African Americans during the high school transition. *Contemporary Educational Psychology*. Vol 31(1): pp 44-63.
- 16- Zweig, D & Webster, J. (2004). What are we measuring? An examination of the relationships between the big-five personality traits, goal orientation, and performance intentions. *Personality and Individual Differences*, vol36: pp.1693-1708.
- 17- Matzler, K & Mueller, J. (2011). Antecedents of knowledge sharing—Examining the influence of learning and performance orientation. *Journal of Economic Psychology*, vol32: pp 317-329.
- 18- Goldberg, LR. (1992). The development of markers for the Big-Five factor structure. *Psychological assessment*, vol 4: pp. 26.
- 1- Kaplan, A & Maehr, ML. (2007). The contributions and prospects of goal orientation theory. *Educational Psychology Review*, vol19: pp. 141-184.
- 2- Elliot AJ. (1999). Approach and avoidance motivation and achievement goals. *Educational psychologist..* vol34: pp.169-89.
- ۳- دفترچی، عفت و شیخ‌الاسلامی، راضیه (۱۳۹۲). نقش برآورده شدن نیازهای اساسی روانشناختی در جهت‌گیری‌های هدف دانش‌آموزان. *مجله روانشناسی*، دوره ۱۷، شماره ۳، ص ۳۳۰-۳۴۷.
- 4- Ames, C. (1992). Goals, structures, and student motivation. *Journal of educational psychology*, vol84: pp. 261.
- ۵- کهولت، نعیمه و جوکار، بهرام. (۱۳۹۱). ارائه مدل علی برای شادی بر اساس ابعاد هویت با واسطه جهت‌گیری هدف. *مجله دانش و پژوهش در روانشناسی کاربردی*، دوره ۱۳، شماره ۲، ص ۸۱-۹۴.
- 6- Lee, JQ; McInerney, DM., Liem, GAD & Ortega, YP. (2010). The relationship between future goals and achievement goal orientations: An intrinsic-extrinsic motivation perspective. *Contemporary Educational Psychology*, vol35: pp. 264-279.
- 7- Elliot, AJ & McGregor, HA. (2001). A 2x2 achievement goal framework. *Journal of personality and social psychology*, 80: 501.
- ۸- خرازی، سید علی نقی؛ اژه‌ای، جواد؛ قاضی طباطبایی، سید محمود و کارشکی، حسین (۱۳۸۷). بررسی رابطه اهداف پیشرفت، خودکارآمدی و راهبردهای فراشناختی: آزمون یک الگوی علی. *مجله روانشناسی و علوم تربیتی (دانشگاه تهران)*، دوره ۳۸، شماره ۱، ص ۶۹-۸۸.
- ۹- جوکار، بهرام و لطیفیان، مرتضی (۱۳۸۵). رابطه ابعاد هویت و جهت‌گیری هدف در گروهی از دانش‌آموزان پیش‌دانشگاهی شهرستان‌های شیراز و یاسوج. *مجله علوم اجتماعی و انسانی دانشگاه شیراز*. سال ۲۵، شماره ۱، ص ۲۶-۴۱.

- ۲۸ - زاده محمدی، علی؛ احمدآبادی، زهره و ملکی، قیصر (۱۳۹۰). رابطه عوامل شخصیت با گرایش به خشونت: نقش میانجی گر پایگاه های هویت. مجله روانشناسی کاربردی، سال ۵، شماره ۱، صص ۲۴-۴۰.
- 29- Fisher, TD & McNulty, JK. (2008). Neuroticism and marital satisfaction: The mediating role played by the sexual relationship. *Journal of family psychology*, vol22: pp. 112.
- 30- Furnham, A. (1992). Personality and learning style: A study of three instruments. *Personality and Individual Differences*, vol13: pp. 429-438.
- 31- Duriez, B & Soenens, B. (2006). Personality, identity styles, and religiosity: An integrative study among late and middle adolescents. *Journal of adolescence*, vol29: pp 119-135.
- 32- Hills, P & Argyle, M. (2001). Emotional stability as a major dimension of happiness. *Personality and individual differences*. vol31: pp. 1357-1364.
- 33- Elliot, AJ & Thrash, TM. (2002). Approach-avoidance motivation in personality: approach and avoidance temperaments and goals. *Journal of personality and social psychology*, vol82: pp . 804.
- 34- Lindsay, JE & Scott, WD. (2005). Dysphoria and self-esteem following an achievement event: Predictive validity of goal orientation and personality style theories of vulnerability. *Cognitive Therapy and Research*, vol29: pp. 769-785.
- 35- John, OP & Srivastava, S. (1999). The Big Five trait taxonomy: History, measurement, and theoretical perspectives. *Theory and research*, vol2: pp. 102-138.
- ۳۶ - گراوند، فریبرز؛ شکری، امید؛ افضلی، محمد حسن و طولابی، سعید (۱۳۸۶). نسخه فارسی فهرست پنج عامل بزرگ شخصیت: ساختار عاملی، روایی و پایایی. دو فصل نامه روان شناسی معاصر. سال ۳، شماره ۳، صص ۲۵-۴۸.
- ۱۹- داوری، صفورا؛ یاقری، مسعود و بنی اسدی، حسن (۱۳۹۰). پیش بینی دین داری با توجه به ابعاد شخصیت در معلمان زن و مرد. *مجله روان شناسی و دین*. سال ۴، شماره ۴، صص ۲۶-۵.
- ۲۰- شهبوانی، امیرمحمد؛ عشایری، حسن؛ علی محمدی، سمیه و ستاری، کلثوم (۱۳۹۱). تاثیر استرس بر توجه بینایی انتخابی با نگاه به عامل شخصیتی برون گرایی. دو فصلنامه روانشناسی بالینی و شخصیت (دانشور رفتار). دوره ۱۹، شماره ۶، صص ۱۴-۱.
- ۲۱- ذبیح زاده، عباس؛ نجاتی، وحید؛ ملکی، قیصر؛ درویشی لرد، معصومه و رادفر، فرهاد (۱۳۹۱). بررسی رابطه ی بین توانایی ذهن خوانی و پنج عامل بزرگ شخصیت. *مجله تازه های علوم شناختی*، دوره ۱۴، شماره ۱۴، صص ۱۹-۳۰.
- 22- Zhang, L. F. (2003). Does the big five predict learning approaches?. *Personality and Individual Differences*, vol34: pp.1431-1446.
- ۲۳ - محمدزاده، علی (۱۳۸۹). بررسی ارتباط صفات شخصیت اسکیزوتایپی با الگوی پنج عاملی شخصیت. *مجله تازه های علوم شناختی*، دوره ۱۲، شماره ۱، صص ۴۹-۵۸.
- 24- Costa, PT & McCrae, RR. (1992). Four ways five factors are basic. *Personality and Individual differences*, vol13: pp. 653-665.
- 25- DeRaad, B & Perugini, M. (2002). Big five factor assessment: Introduction. *Big five assessment*, pp. 1-26.
- ۲۶- صداقت، معصومه؛ بهرامی، هادی؛ کیامنش، علیرضا و لک، زهرا (۱۳۹۱). مقایسه ویژگی های شخصیت در دانش آموزان دختر محبوب و منزوی دبیرستانی. دو فصلنامه روانشناسی بالینی و شخصیت (دانشور رفتار). دوره ۲۰، شماره ۹، صص ۱۳-۲۲.
- 27- Bogg, T & Vo, PT. (2014). Openness, neuroticism, conscientiousness, and family health and aging concerns interact in the prediction of health-related Internet searches in a representative US sample. *Frontiers in psychology*, pp. 5.

- 47- Bergeman, C. S., Chlpuer, H. M., Plomin, R., Pedersen, N. L., McClearn, G. E., Nesselroade, J. R., & McCrae, R. R. (1993). Genetic and environmental effects on openness to experience, agreeableness, and conscientiousness: An adoption/twin study. *Journal of Personality*, vol 61(2), pp 159-179.
- 48- حق شناس، حسن (۱۳۸۵). طرح پنج عاملی ویژگی های شخصیت. شیراز، انتشارات دانشگاه علوم پزشکی شیراز
- 49- Clark, LA & Watson, D. (1991). General affective dispositions in physical and psychological health .
- 50- DeYoung, CG. (2010). Toward a theory of the Big Five. *Psychol*. vol21: pp. 26-33
- ۵۱- شولترز، دوان (۱۳۸۷). نظریه های شخصیت. مترجمان: یوسف کریمی و همکاران. تهران: ارسباران
- 52- Zhao, H., & Seibert, S. E. (2006). The big five personality dimensions and entrepreneurial status: a meta-analytical review. *Journal of Applied Psychology*, vol 2: pp. 250.
- 53- Barrick, M. R., & Mount, M. K. (1991). The big five personality dimensions and job performance: a meta analysis. *Personnel psychology*, vol 1: pp. 1-26.
- 54- Cheung, FM. (2004). Use of Western and indigenously developed personality tests in Asia. *Applied Psychology*, vol 53: pp. 173-191.
- 55- Donnellan, MB., Conger, RD & Bryant, CM. (2005). The big five and enduring marriages. *Journal of Research in Personality*, vol39: pp. 206-207.
- 56- McCrae, R. R. (1994). Openness to experience: Expanding the boundaries of Factor V. *European Journal of Personality*, vol 8(4), pp 251-272.
- 57- Buckner V, J. E., Castille, C. M., & Sheets, T. L. (2012). The Five Factor Model of personality and employees' excessive use of technology. *Computers in Human Behavior*, vol 5: pp. 1947-1953.
- ۳۷- نصرت آبادی، مسعود؛ جوشن لو، محسن و جعفری کندوان، غلامرضا (۱۳۸۵). بررسی پایانی و روایی پرسشنامه پنج عامل اصلی شخصیت (bfi) در دانشجویان. *مجله روانشناسی تربیتی*، دوره ۵، ص. ۱۲۳-۱۴۸.
- 38- Putwain, DW & Daniels, RA. (2010). Is the relationship between competence beliefs and test anxiety influenced by goal orientation? *Learning and Individual Differences*, vol20: pp. 8-13.
- 39- McCrae, R. R., & Costa, P. T. (2003). *Personality in adulthood: A five-factor theory perspective*: Guilford Press.
- 40- McCrae, RR & Sutin, AR. (2009). Openness to experience. *individual differences in social behavior*. pp. 257-273.
- 41- Barrick, MR., Mount, MK & Strauss, JP. (1993). Conscientiousness and performance of sales representatives: Test of the mediating effects of goal setting. *Journal of Applied Psychology*, vol 78(5), p 715.
- ۴۲- خرمایی، فرهاد (۱۳۸۵). بررسی مدل علی ویژگی های شخصیتی، جهت گیری انگیزشی و سبک های شناختی. پایان نامه دکتری، دانشگاه شیراز.
- 43-Taylor, N., & De Bruin, G. P. (2005). *Basic Traits Inventory: Technical manual*. Johannesburg: JP van Rooyen & Partners.[Links].
- ۴۴- دائمی، فاطمه؛ بخشی، علی و جوشن لو، محسن (۱۳۹۲). آیا می توان از NEO-FFI برای سنجش پنج عامل اصلی شخصیت در ایران بهره برد؟ دو فصلنامه روانشناسی بالینی و شخصیت. (دانشور رفتار). دوره ۲۰، شماره ۹، ص. ۹۵-۱۰۶.
- 45- Skatova, A., Chan, P. A., & Daw, N. D. (2013). Extraversion differentiates between model-based and model-free strategies in a reinforcement learning task. *Frontiers in human neuroscience*, vol 7.
- 46- Gelman, A., & Hill, J. (2006). *Data analysis using regression and multilevel/hierarchical models*. Cambridge University Press.

- 66- Ladhari, R., Pons, F., Bressolles, G., & Zins, M. (2011). Culture and personal values: How they influence perceived service quality. *Journal of Business Research*, vol 9 : pp. 951-957.
- 67- George JM, Zhou J. (2001). When openness to experience and conscientiousness are related to creative behavior: an interactional approach. *Journal of Applied Psychology*. vol86: pp.513.
- 68- Boyes, M. E., & French, D. J. (2010). Neuroticism, stress, and coping in the context of an anagram-solving task. *Personality and Individual Differences*, vol 5: pp. 380-385.
- 69- Hansen, C. P. (1988). Personality characteristics of the accident involved employee. *Journal of Business and Psychology*, vol 4: pp. 346-365.
- 70- Clarke, S., & Robertson, I. (2005). A meta analytic review of the Big Five personality factors and accident involvement in occupational and non occupational settings. *Journal of Occupational and Organizational Psychology*, vol 13: pp. 355-376.
- 71- Kaplan, A., Middleton, M. J., Urdan, T., & Midgley, C. (2002). Achievement goals and goal structures. Goals, goal structures, and patterns of adaptive learning, vol 11: pp. 21-53.
- 72- Ashton, M C, Lee K., Perugini, M., Szarota, P., De Vries, R. E., Di Blas, L., & De Raad, B. (2004). A six-factor structure of personality-descriptive adjectives: solutions from psycholexical studies in seven languages. *Journal of personality and social psychology*, vol 2: pp. 356.
- 73- Tuominen-Soini, H., Salmela-Aro, K & Niemivirta, M. (2011). Stability and change in achievement goal orientations: A person-centered approach. *Contemporary Educational Psychology*, vol36: pp. 82-100.
- 58- Moreno, JA., González-Cutre, D., Sicilia, Á & Spray, CM. (2010). Motivation in the exercise setting: Integrating constructs from the approach-avoidance achievement goal framework and self-determination theory. *Psychology of Sport and Exercise*, vol 11: pp. 542-550.
- 59- Cellar, DF., Stuhlmacher, AF., Young, SK., Fisher, DM., Adair, CK., Haynes, S & Denning, BL. (2011). Trait goal orientation, self-regulation, and performance: A meta-analysis. *Journal of Business and Psychology*, vol26: pp. 467-483.
- ۶۰- Janssen, O & Prins, J. (2007). Goal orientations and the seeking of different types of feedback information. *Journal of Occupational and Organizational Psychology*, vol 80: pp. 235-249.
- 61- McCrae, R. R., & Greenberg, D. M. (2014). Openness to Experience. *The Wiley Handbook of Genius*, pp 222-243.
- 62- Creed, P., Tilbury, C., Buys, N & Crawford, M. (2011). Cross-lagged relationships between career aspirations and goal orientation in early adolescents. *Journal of Vocational Behavior*. vol78: pp. 92-99.
- 63- Diener, E., Suh, EM., Lucas, RE & Smith, HL. (1999). Subjective well-being: Three decades of progress. *Psychological bulletin*, vol125: pp. 276.
- 64- Liebert, RM & Liebert, LL. (1998). Liebert & Spiegler's personality: Strategies and issues: Thomson Brooks. Cole Publishing Co.
- 65- Nathanson, C., Paulhus, DL & Williams, KM. (2006). Predictors of a behavioral measure of scholastic cheating: Personality and competence but not demographics. *Contemporary Educational Psychology*, vol31: pp. 97-122.